

guinotes, / fictes devotes, / qui totes festes / se paren prestes / al combregar ---», v. 13827, etc. Un poc menys freqüent, el masculí no és tampoc rat: en el rossellonès Bernat de So (1315-1347) *beguís* rima amb *mesquis* i apareix parlant d'heretges (*Vesió*, v. 1953, *Rom.* LIV, 57); *AlcM* en cita sengles exemples en Llull i en Arnau de Vilanova; i també figura en el *Curial*: «entrat en la sua galera, anvides parlava, e los jóvens reyen d'ell dients: —O, quin *beguí!* O, com és santa persona nostramo!» Del català degué passar al castellà, on ja apareix *beguina* des dels Ss. XIV i XV (Juan Manuel, en *Rivad.* LI, 410; *Corbacho*, ed. Pérez Pastor, 267.16, *BRAE* x, 188), i *beguino*, nom d'una espècie d'heretge, en la traducció de Gower (*Conf. del Amante*, 46).

En francès sorgeix també des del segle XIII. Hom admet que el francès *béguine* s'extragué del masculí *begard*, però es dubta si aquest surt del neerl. *beggaert* 'mendicant' o més aviat, tenint en compte que en els primers temps els begards i beguines no cap-taven, si està relacionat amb el flamenc *beggelen* 'xerrar', d'on 'barbotejar pregàries'. L'existència d'un *Lambert le Bègue* ('el quec'), fundador de l'orde de les beguines, sembla que no és més que una llegenda tardana. Veg. Gamillscheg, Bruch i Spitzer, *ZRPb.* XL (1920), 138-9, 382-3, 690-1; XLI, 351-4; i finalment Logemann, *Leuvenische Bijdragen* xx (1928-1929), volums xx i XXI (quadern II).

DERIV.: *Beguinaatge* (c. 1460, *Spill*, veg. supra i *AlcM*). *Beguineria* 'hipocresia, falsedat' en castellà (on és de procedència catalana) ja en l'Infant Juan Manuel, 1 princ. S. XIV. *Beguinaota* (*Spill*, veg. supra). *Beguinat* (drap que s'usa per a vestit de beguina, cf. *beatilla*) [1410, *DAG*, i *AlcM*]; i ja abans en un inventari aragonès de 1402 («huna manteta de *beguinat*, forrada de ffilada vermella», *BRAE* II, 223). *Begard*, poc documentat en català i en occità, però ben conegut en francès i en castellà (ací sobretot en la variant *bigardo*, per influència de *picard*), veg. *DCEC* I, 31-40, i Sainéan, *Sources Indig.* II.

¹ «Vos guardat de soberbia, et set homildoso, sin *beguineria* et sin hipocresia» (*Conde Luc.*, ed. Rivad. LI, 266; ed. Henríquez Ureña, p. 238).

BEI, 'veta o faixa de mineral que es distingeix, per la seva composició o estructura, de la massa en què està interposada', 'fissura en una roca, en un metall', probablement de l'antic i dialectal *vezi* 'vici, defecte', aplicat a les vetes o defectes que constitueixen una imperfecció en la textura d'un metall, etc., que és forma semi-popular, resultat del ll. *virium* 'vici, defecte'. □ 1.ª doc.: fi S. XIX, *DAG*; manca encara en Lab., Bulbena, 1905, i Vogel, i els diccionaris no en recullen testimonis literaris.

Es tracta d'un mot usual en tot el Nord-est del Principat, més o menys des de Barcelona, ací sobretot parlant de la fissura del metall o monedes; també l'havia sentit a Sant Pol de Mar, i un informant de Canet de Mar el donà a *AlcM*, si bé corromput en *abey* (per confusió individual amb aquest parònim)

amb el sentit de «veta que fan les pedreres i les seques d'alguns arbres, i que cal tenir en compte per treure carreus i fer estelles». Un vell de Fogars de Tordera (1965) deia que a la «mina d'Or» de Sant Ponç hi havia una mena de pedra que en treien un metall com or: el *bèi* o filó «seguia encara un tros més enllà, i no van pas acabar-lo», però van abandonar-ho perquè costava massa, car la galeria es fica horitzontalment muntanya endins. També a Calldetenes *bèi* és «un caire de pedra que afora» (1935). Mentre que a Sant Aniol de Finestres (1968) es tracta d'una esclatxa de la penya, per la qual surt l'aigua d'una deu. No sembla que s'usi a Mallorca ni a gran part de Menorca, però sí que deu usar-se entre la gent de mar de la rodalia de Maó, car l'informant que em detallà els paratges de la costa Est menorquina em deia que a l'illa d'En Colom s'hi troba *llosella*, nom d'una «pedra que fa *bèis*» (1954).

Si no m'enganyo, cap erudit no ha escrit res sobre l'etimologia. Per a aquesta té gran interès d'observar que amb el mateix sentit de 'fissura d'un metall' s'usa també *vici*: «es mira el tràmec i --- discuteix el seu mèrit amb el ferrer, i conta el cas d'una eina comprada pel seu pare que tenia un *vici* o una esquerda dissimulada; ofereix la tercera part del que li han demanat ---», Pere Coromines (*L'Aplec de Sant Pau*, 1926, *Di. i Rec.* II, 438.6f.). Ara bé, el mot *virium*, ultra aquesta forma culta pura, existí en variants semipopulars, comparables a *servei* (< *servezi*) = *servici*, *homei* *HOMICIDIUM*, *juli* ~ *juezi* (*Vides Ross.*) ~ *judici*, *espoli* < *espoalizi* < *SPONSALICIUM* i anàlegs; cf. oc. ant. *vezz* 'vici', *veziat* «habile, rusé», it. *vezzo*, oc. ant. *vezi*, it. *vezzo*, cat. *avesar-se*, *aveciar-se*, etc. Especialment en el plural *vezis*, l'evolució fonètica d'això havia de ser cap a *vehis* < *vezis*.

BEINA o BAINA, formes resultants d'una evolució fonètica normal de la variant primitiva *baina*, que es mantingué fins a finals de l'Edat Mitjana: del llatí *VAGĪNA* id. □ 1.ª doc.: *bayna*, princ. S. XIV (Muntnaner, etc.).

La grafia *babina* demostra que l'accentuació *baina* persistí fins a la fi del període medieval: és la forma constant en el *Tirant lo Blanc*, on apareix almenys en mitja dotzena de passatges (*DAG*, *AlcM*), i on es comprova ja en l'ed. prínceps, per ex. «en la *babina* del coltell ligu lo cap de la corda» (cap. 106 = ed. Ag. I, 322, Riq., 256). Amb la mateixa grafia apareix en bastant més textos, de tota l'Edat Mitjana, per ex. en el *Gènesi* d'Amer i en l'inv. de Torredembarra de 1430 que cita el *DAG*; fins cap a 1500 la comprova encara la versificació en la *Brama dels Llauradors* valenciana: «qui porta la spasa tan fort rovellada / que traure no n pot per res la *baina*» (140). No cal dir que la grafia *baina* o *bayna* també es troba en el període medieval (aquesta per ex. en un doc. de Tortosa de 1341, *BABL* XI, 420) i també es troba *beyna* a l'Edat Mitjana, però donades les normes i tendències gràfiques de la llengua antiga és igualment possible que, a desgrat de la grafia amb *y*, aquestes grafies